

Eugeniusz Foltyn

Rozumice, st. "C" 3, gm. Kietrz, woj.
opolskie, AZP 103-37

Informator Archeologiczny : badania 31, 8-9

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

one w produkty różnych faz rdzeniowania, począwszy od łupków korowych i innych odłupków zaprawy po zatępcę, podtępcę, świeżaki i rdzenie. Niezbyt liczne narzędzia podomowe rozprzeszczerzone były dość równomiernie na całej przebadanej powierzchni. Całą tę część znalezisk można wiązać na podstawie charakterystycznych form z cyklem mazowszańskim. Nie można mieć pewności co do związku z tym osadnictwem paleniska odkrytego w strefie rozrzedzenia materiałów krzemienych, między obiektami z hematytami i skupieniami pracownianymi. Strop tego paleniska nie kontaktował się ze spągami próchnicy, a przy jego krawędzi znajdował się duży gład piaskowcowy, zapewne przyniesiony w to miejsce. Osobne skupienie materiałów krzemienych, wśród których wyróżniają się krótkie drapacze oraz niezbyt gęsto występujące i ogólnie drobniejsze odpadki produkcyjne, reprezentuje prawdopodobnie podomową krzemienicę kompleksu z tylczakami łukowymi. Skupieniu towarzyszyły ślady przetwarzania hematytu w postaci rozczłonkowanych, niezbyt wyrazistych plam oraz lekkiego zaróżowienia piasku w obrębie krzemienicy. Znajdowało się w niej inne palenisko, ale jego związek z krzemienicą nie jest pewny. Na całej przebadanej powierzchni znajdowano w rozproszeniu pojedyncze zbrojniki geometryczne i skrobacze, które przemawiają za obecnością późnomezolitycznego komponentu na stanowisku i z którymi bez wątplenia wiąże się część niecharakterystycznych materiałów odpadkowych.

Z powodu planowanej tu eksploatacji piasku, badania mają być kontynuowane.

MIRKOWICE, st. 33, gm. Mieścisko, woj. poznańskie, AZP 45-32/7

- obozowisko łowieckie kultury hamburskiej (paleolit – późny glacjał, Bölling)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w sierpniu przez dr. Jacka Kabacińskiego (Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Poznań). Finansowane przez PSOZ oraz Poznańskie Towarzystwo Prehistoryczne. Przebadano powierzchnię 1 ara.

Wyeksplorowano centralną część krzemienicy (krzemienica 1) oraz fragment innego małego skupienia, położonego na północ od krzemienicy 1 (krzemienica 2). Ponadto metodą dołkowań zlokalizowano kolejne skupienie, leżące pomiędzy krzemienicami 1 i 2. W trakcie eksploracji krzemienicy 1 pozyskano ponad 1500 wytworów krzemienych związanych z osadnictwem hamburskim. Spoczywały one zarówno na złożu wtórnym, jak i *in situ* w poziomie gleby kopalnej o charakterze poligenetycznym, wykształconej w początkach późnego glacjału. W obrębie tejże gleby kopalnej zarejestrowano *in situ* palenisko złożone z kilkunastu różnej wielkości kamieni (głównie fragmentów narzędzi kamiennych), pośród których znaleziono zabytki krzemienne typowe dla kultury hamburskiej oraz przepalone fragmenty kości zwierzęcych (konia, zająca i trzech gatunków ryb). Również z krzemienicy 2 pozyskano materiał krzemienny związany z tą kulturą, tu jednak materiały nie spoczywały w naturalnej pozycji. Ponadto wykonano wykop w rynnę glacialnej przylegającej do stanowiska, gdzie uchwycono sekwencję utworów późnoglacialnych, począwszy od najstarszego Dryasu, poprzez Bölling, skończywszy na Allerödzie.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii i Etnologii PAN Oddział w Poznaniu.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Przeglądzie Archeologicznym”, vol. 45 oraz w odrębnej monografii.

Badania będą kontynuowane.

Nowy Dworek, st. 7, gm. Świebodzin, woj. zielonogórskie - patrz: wczesne średniowiecze

Petrykozy, st. 6, gm. Białaczów, woj. piotrkowskie - patrz: wczesne średniowiecze

ROZUMICE, st. „C” 3, gm. Kietrz, woj. opolskie, AZP 103-37

- obozowiska kompleksu mikroodłupkowego, zespoły typu Blizingsleben (dolny paleolit)
- wczesnośrodkowopaleolityczny zespół z narzędziami zębato-wnęgowymi bez techniki lewałuaskiej
- kultura grawecka (górny paleolit)

- kultura Bromme-Lyngby (schyłkowy paleolit)
- kultura komornicka, faza młodsza (mezolit)
- kultura ceramiki sznurowej (schyłkowy neolit)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 11 sierpnia do 6 września przez mgr. Eugeniusza Foltyna. Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 37 m².

Głównym celem badań było uwolnienie wybiezyska z materiałów zabytkowych. Drugim było zorientowanie się jaka jest dokładna lokalizacja, chronologia i przynależność kulturowa artefaktów krzemiennych odkrytych podczas lustracji terenowych.

Stanowisko C leży na wschodnim zboczu kulminacji terenowej tzw. „Piaskowej Góry” (298.98 m.n.p.m.) w południowo-zachodniej części wsi Rozumice. Obszar wokół niego rozcinają liczne niecki denudacyjne i wąwozy kołowe. Po jego zachodniej i północnej stronie Biegnie dolina Rozumickiego Potoku, cieku należącego do zlewni Troi.

Otwarto dwa wykopy. Pierwszy usytuowany został na krawędzi wybiezyska, na wysokości 297.95 m n.p.m. Drugi wykonano w dnie piaskowni.

W wyniku badań stwierdzono istnienie siedmiu poziomów, zawierających materiały archeologiczne.

Wykop założony w dnie piaskowni dostarczył 81 wyrobów kamiennych z oznakami intencjonalnej obróbki. Zalegały one w piaskach i żwirach równolegle i skośnie warstwowanych frakcjonalnie, piaskach i iłach warstwowanych przekątnie riplemarkowo, z tocząciami ilastymi oraz w piaskach i żwirach warstwowanych przekątnie, nasyconych związkami Fe i Mn. Są to odłupki, wióry, 14 narzędzi (zgrzebła, odłupki retuszowane narzędzia zębato-wnętkowe). Dość prawdopodobna jest ich przynależność do tzw. kompleksu mikroodłupkowego (zespoły typu Bilzingsleben).

W wykopie górnym wydobyto 2737 wytworów kamiennych oraz 13 fragmentów naczyń pradziejowych i nowożytnych. Na inwentarz kamienny składają się: rdzenie, odłupki, wióry, odpadki charakterystyczne, okruchy, 308 narzędzi. Z punktu widzenia typologicznego można wśród nich wyróżnić materiały kultur: ceramiki sznurowej (grociki sercowate), komornickiej (trójkąty, tylczaki typu Stawinoga, półtylczaki typu Komornica, półksiężyce, trapezy, skrobacze, rylcowce), Bromme-Lyngby (liściaki Lyngby, ahrensburkskie, świderskie, drapacze z retuszowanym trzonkiem), graweckiej (tylczaki, grawet, wiórki tylcowe, jednozadziorce, wiórowce zębato-wnętkowe, środkowopaleolitycznej (zgrzebła, narzędzia zębato-wnętkowe).

Materiały kultur: ceramiki sznurowej, komornickiej, Bromme-Lyngby, graweckiej występowały zmieszane w humusie i bezstrukturalnych piaskach. Ślady osadnictwa środkowopaleolitycznego odsłonięto w poziomo warstwowanych piaskach i żwirach oraz w bruku morenowym. Reprezentuje ono fragment wczesnośrodkowopaleolitycznego zespołu z narzędziami zębato-wnętkowymi bez techniki lewaluaskiej.

Odkrycie w określonym kontekście geologicznym materiałów od dolnego paleolitu po przełom neolitu i epoki brązu nadaje stanowisku C unikalny charakter, nie tylko w skali Górnego Śląska. Wobec trudnej do przecenienia wartości stanowiska, niepokój muszą budzić dalsze jego losy. Stanowisko w dalszym ciągu jest niszczone. Mimo zakazów nadal trwa rabunkowa, dzika eksploatacja piasku. Inne zagrożenie stanowi traktowanie wybiezyska jako wysypiska śmieci.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Badaniach archeologicznych na Górnym Śląsku i ziemiach pogranicznych w 1997 r.”

Badania będą kontynuowane.

Sędzin, st. 86 i 87, gm. Zakrzewo, woj. wrocławskie - patrz: późne średniowiecze

SIEDLNICA, st. 17, gm. Wschowa, woj. leszczyńskie, AZP 66-22/47

- obozowiska schyłkowopaleolityczne: kultura hamburska, technokompleks z tylczakami łukowymi (Federmesser) z okresu Alleröd, elementy technokompleksu z liściakami
- ślady osadnictwa mezolitycznego

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 21 lipca do 23 sierpnia przez dr.